

Zemřel akademik Andrej Sirácky*

Měl jsem to životní štěstí, že jsme často sedávali vedle sebe a diskutovali o článku, knížce veršů, novém filmu či posledním fotbalovém utkání „jeho bratislavského klubu“. Vodil mne, člověka, který je zadýchán spěchem pražského prostředí, po tichých místech Bratislavy, kde je tak příjemné posedět... Vlastně ani nevím, proč i tady jsme vždycky tak dychtivě diskutovali o cestách hledání.

Na těchto cestách sociologové vždy údajně projevují určité stereotypy. Mezi základní stereotypy akademika A. Siráckeho patřilo odmítnutí představ, že marxisticko-leninskou sociologii, jako speciální vědu o společnosti, je možno ztotožňovat s historickým materialismem. Vždy připomínal, že historický materialismus je nám mnohem víc než obecná sociologie. Je teoretickým a metodologickým základem interpretace všech společenskohistorických procesů.

Často dnes slyšíme nebo čteme otázku, zda u nás vznikají „školy“, jejichž zakladateli jsou určité osobnosti společenskovědního světa. Siráckeho „škola“ v československé sociologii je blízká názorům Todora Pavlova. Překonává „tradice“ zjednodušující pojetí vztahu filozofie a sociologie. Dokazuje, čím je marxisticko-leninská sociologie filozofickou a čím je nefilozofickou vědou. Je jednoznačně ontologicky, gnozeologicky a světonázorově orientována a v tomto smyslu je filozofickou vědou. Používá rozsáhlý „nefilozofický“ metodický aparát poznání, má své vlastní kategorie a pojmy, zkoumá specifické projevy obecných teoreticko-metodologických principů – a v tomto smyslu je nefilozofickou vědou.

U díla A. Siráckeho začínají naše úvahy o tom, že sociologie je nejobecnější speciální vědou o společnosti. Tomuto pojetí marxisticko-leninské sociologie odpovídá i druhý základní „stereotyp“ akademika A. Siráckeho. Představuje spojení kritičnosti a vášnivého zanícení touhy a činu pro věc socialismu. To je – jak kdysi napsal – jediná cesta jak sloužit věci pokroku, míru a budoucnosti.

A. Sirácky je příkladem profesionální odpovědnosti při řešení všech problémů teorie a praxe. Bez zadních vrátěk a se vším, co v sobě nese, vstupuje do zápasů strany.

Nejednou v úvahách o věcech dnešních a budoucích dokazuje, že rozvoj marxisticko-leninské sociologie, má-li si uchovat serióznost a principiálnost marxistické vědy, nelze oddělit od palčivých, konkrétních a aktuálních otázek společenské a politické reality naší doby.

Je a zůstane skutečností, k níž se budeme znovu a znovu vracet, že to byl A. Sirácky, člověk jemný, prostý a skromný, který položil základy rozvoje marxisticko-leninské sociologie v Československu. Patřil k těm vzácným lidem, kteří měnící tento svět si nikdy nepřestávali vážit a ctít věci malých. Jeho život testoval hypotézu, že bez osobního přesvědčení a zápalu pro věc nelze uskutečnit žádnou velkou myšlenku.

Nezapomeneme.

Karel Rychtařík

První mezinárodní konference o hodnotách práce

Ve dnech 26. až 29. června 1988 se konala v Budapešti pod patronací Univerzity Karla Marxe první mezinárodní konference o hodnotách práce, na níž se sešli psychologové, sociologové a ekonomové z 18 zemí světa. Během tří dnů zde proběhlo 12 zasedání, na nichž odeznělo a bylo diskutováno více než 30 příspěvků (1). Kromě toho proběhla v rámci konference dvě zasedání věnovaná výsledkům a rozvoji maďarské psychologie a organizace práce.

Jednotlivá zasedání byla věnována pěti tematickým okruhům: (1) Empirické výzkumy hodnot práce (dvě zasedání, z nichž jedno se zabývalo výzkumy hodnotového světa mužů a žen); (2) Ekonomické aspekty hodnot práce (dvě zasedání); (3) Mezinárodní komparace (dvě zasedání); (5) Motivace k výkonu a kreativita (dvě zasedání).

Obsahovým zaměřením jednotlivých příspěvků byla konference velmi pestrá. Značná byla i šíře záběru z hlediska míry obecnosti předkládaných hypotéz a závěrů: od filozoficko-historických úvah po stručné informace o výsledcích úzce zaměřeného empirického výzkumu.

*) Akademik A. Sirácky zemřel 29. 9. 1988.